

לא א מיי פ"ז מהל'
מכיה הל' י סמנ עשן
פס טושי" ח"מ סי' רכ
סעיף טו:

רבינו גרשום

ואי מוקמת לפלוגתייהו
בשדה ואילן אמאי מחליף
הא מנפיייהו קאתי: אלא
אי איתמר הכי איתמר
מחלוקת בבור ושובך דתיק
סבר אין מועלין וכדמפרש
לפלוגתייהו לקמן. והשתא
קא שיל תלמודא בריקנין
פליגי דתיק סבר [אין]
מועלין ורי"א סבר (אין)
מועלין: אין אדם מקנה דבר
שלא בא לעולם. ומשי"ה
לא הקדישין ואין מועלין:
ור"א סבר לה כ"מ. ו
במים הבאים מאמת המים
דרך חצירו בבור או שפשה
כל חצירו במדרון דודאי
ידרו מי בשמי חצירי לבור.
וכן יונים נמי דאחי דרך
שאר שובכין לשובך זה של
הקדש. והני כגון פירות
דקל דודאי אזיל וקנין לשם
הקדש ומשי"ה מועלין: כגון
דאקדיש בור סתם. ולא
אמר בור זה עם מימיו
אנן מקדישין ורי"א סבר
סבר לה כאבדה דאמרי כותש
פריקן דלעיל המקדיש את
השדה לא הקדיש אלא
חרוב המורכב וטון שקמה
משום דהמקדיש בעין רעה
מקדיש: מה דין הדיוט.
אי זבין ליה בור סתם
מצי למימר בריא אית
לך מיא לא זביני לך:
אף דין גבוה נמי. והאל
דהו מים בבור ולא פירש
מצי למימר בריא אקדישית
מיא לא אקדישית. משי"ה
מחליף דאין מועלין ורבנן
סברי דמועלין: ומקשי ובי
דין הדיוט. אם מכר הבור
לא מכר מימיו והאנן תנן
וכו': יחידאה הוא. ולא הוי
עיקר כותיה:

(א) נראה דמכר כאלו וז"ל
דק"ל דלאס מקשה דבר
שז"ל לפיכך מועלין כן.

עמ': המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא

(א) וינמטו כג. קדישין סב:
עמ: גיטין יג. מב: ב"מ טו:
גב: לקמן קדי: קהל: קמח:
קמ"א. ט. רש"ל מ"ו. ו. ולעיל
עמ"ל. ד. ז"ל לאמר רש"ש,
(ט) ז"ל ב"מ קפ"א.

הגהות הב"ח

(א) גב' מצי אמר ליה צירא:
(ב) רש"ב"ם ד"ה ופי' בשדה
כי דלא נשך ממוכר אבל פי'
צבור: (א) ד"ה סבר וכו'
דספירא ליה בעין: (ז) תוס'
ד"ה אכל וכו' וקנין ואח"כ
נתמלא:

מוסף רש"י

מכר בור. של מים מסומן
(לעיל עמ').

מוסף תוספות

א. וכו' שהקדישין. רבנו
יונה. ב. [ד]טעמא דרי"א
בר"ש. דקסבר מכר בור
דלא מכר את מימיו וה"ה
להקדיש. שם. ג. אלא רבה
סברא דנפשיה קאמר,
דסבר לה כו' ר"י. ומוקי
לה בהכי. רמב"ן. ועי"ש.
ד. הרוב גוססין למיתה
(גיטין כח). רבנו יונה.
ה. ועבדי מלאכה. דמותר
להיות עבדי דאחי. רמב"ן.
ו. דתרי גונוי איכא
ברשב"ל. חד מנייהו
שב"ל. כלל. ואחד שהווא
בעולם אבל אינו ראוי
להיות מקנה בעולם לא בא
לעולם כלל. ובאיתו
שלב"ל כלל ס"ל לרי"מ דלא
מקיני אלא היכא דעבידי
דאחי כגון פירות דקל אבל
ההיא שהגוף בעולם אפ"י
שאנו ראוי להיות נקנה
מעבדיו. כאלו לא בא
לעולם. ס"ל לרי"מ דהיכא
שהקנהו לאחר שיהא ראוי,
קניו ליה אפ"י דלא עבידי
דאחי. מידוע ה"ן ב"מ ג':
ד. דכל שהווא ברשות אדם
מסוים ראוי הוא לפייסו
וחשוב כאלו עבדי דאחי
משא"כ באלו שאינם
ברשות אדם כאלו אינם
בעולם דמי כי המים
שבבעב"ם מי יביאם לידו וכן
היונים הפורחים באויר.
רע"ב. ח. עין ברנב"ן מה
שמרן. ט. שהרי כיון
שהקדיש הבור והשובך,
כשיבאו שם המים והיונים,
אינו זוכה בהם דהא לאו
חצרו הם. רבנו יונה.

ואי בשדה ואילן. פליגי לעיל גבי הקדישין ריקנין וה"ה צסיפא אמאי
מחליף כ"ש הכא דמועלין זמנה שצמחין דליכא תרמי גידולי הקדש
וגם הקדיש הכל צימד ללא גרע ממוכר (ט) אלא אי צבור ושובך
מוקמת לה איכא לפרושי טעם מחלוקתן צמלחין וריקנין כדמפרש
לקמן אבל בשדה ואילן ליכא למיטב
טעמא אמאי מחליף: ה"ג אלא
אמר רב מחלוקת זו. מחלוקת
דמלאין וריקנין צבור ושובך כדמפרש
ואזיל אבל בשדה ואילן צין מלאין
צין ריקנין דברי הכל מועלין בהן
וצמנה שצמחין כרבי יוסי דנימוקין
עמו: פלוגתא דר"מ ורבנן. גבי
האומר לאשה הרי את מקודשת לי
ע"מ"י שאתגיייר ע"מ"י שאתגייירי כו'
בהרבה מקומות: אימור דשמעת
ליה לר"מ כגון פירות דקל שהמוכר
פירות דקל לחצירו אפ"י שעדיין
לא צאו לעולם אינו יכול לחזור בו
משיבא לעולם דהא ודאי עבידי
לאתו דומיא דע"מ"י שאתגיייר דדעתיה
לאיגיורי וכי האי גוונא נמי מפרשינן
לע"מ"י שאתמחר ע"מ"י שאתמחר
כו' שהצטיחו רבו לשמרו. ומיהו
ר"מ לא איירי בפירות דקל אלא רב
הונא דקאי כוותיה שמתקטת צימות
צפ' האשה רבה (דף ג'). דלאמר רב
נחמן בר יצחק רב הונא כרב רב
כרבי ינאי ורבי ינאי כרבי חיאי ורבי
חיאי כר"מ וכולוהו ספירא ליה אדם
מקנה דבר שלא בא לעולם רב הונא
מאי היא דאימנר המוכר פירות

ואי בשדה ואילן אמאי מחליף אלא אמר רבה
מחלוקת בבור ושובך אבל בשדה ואילן
דברי הכל מועלין בהן ובמה שבתוכן ובבור
ושובך בריקנין במאי פליגי ובמלאין במאי
פליגי בריקנין פליגי בפלוגתא דרבי מאיר
ורבנן דתנא קמא סבר לה כרבנן דאמרי
אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ור"א
ברבי שמעון סבר כר"מ דאמר (א) אדם מקנה
דבר שלא בא לעולם אימור דשמעת ליה
לרבי מאיר כגון פירות דקל דעבידי דאתו
הני מי יימר דאתו אמר רבא משכחת לה
במים הבאין דרך חצרו לבור ויונים הבאין
דרך שובכו לשובך ובמלאים במאי פליגי
אמר רבא כגון שהקדיש בור סתם ור' אלעזר
ברבי שמעון סבר לה כאבדה דאמר דנין דין
גבוה מדין הדיוט מה דין הדיוט מצי אמר (ב)
בירא זביני לך מיא לא זביני לך אף דין
גבוה בירא אקדיש מיא לא אקדיש (ו) ות"ק
סבר אין דנין דין גבוה מדין הדיוט) ודין
הדיוט לא והתנא (ג) מכר בור מכר מימיו אמר
רבא מתני' יחידאה היא דתנא (ד) מכר בור לא
מכר מימיו ר' נתן אומר מכר בור מכר מימיו:
מתני'

דקל לחצירו אמר רב הונא עד שלא צאו לעולם יכול לחזור בו משצאו
לעולם אינו יכול לחזור בו: הני מי יימר דאסו. אס לא יציא מבי
וישפון לתוך הצבור או יציא יונים לשוץ: הבאים דרך חצירו. שצבור
עשוי במקום מדרין דממילא אתו לצבור: דרך שצובו. הסומן ליה
דודאי עבידי דאתו יונים הנולדים לשוץ ריקן זה. ודוקא שצובו אבל
שוץ של אחרים יכולין הן לעכב שלא יצאו ללח"ט (ו) ולא דמי לפירות
(דקל) צמס רבינו זקני מ"כ: סבר לה כצובו. בשליה המוכר את
הצית (לעיל ע"א). דלאמר המקדיש את השדה לא הקדיש אלא חרוב המורכב כו'
ומפרשי גמ' [לעיל ע"ב]: דספירא (א) צעין רעה מקדיש דדנין דין גבוה מדין
הדיוט כו' והלכך כי היכי דהדיוט המוכר צור סתם לא מכר את
מימיו כדמפ' צמוןן ודלא כמתני' דלאמר מכר צור מכר מימיו אף
דין גבוה כו' ומיהו היכא דאין צו מים צשעת הקדש קדשי המים
הצאין לאחר מכאן דלאס מקנה דבר שלא בא לעולם ודעתו היה
להקדישן דדבצר שלא זכה צו עדיין ליכא למימר עין רעה אבל
כשהצבור מלא מים והמים והצור שלו הן והוא הקדיש הצור איכא
למימר דהמים שייך לעצמו ורבנן דפליגי עליה ספירא ליה דצעין
יפה מקדיש אי נמי ספירא ליה כרבי נתן דלאמר מכר צור מכר
מימיו ולא גרע הקדש מהדיוט: מסני' יחידאה היא. רב נתן קאמר
לה אבל רבנן פליגי עליה. מיהו הלכתא כמתני' דלאמר צימות
(דף ג'): דסתם צמתני' ומחלוקת צברייתא הלכה כסתם דמתני'
ואע"ג דקאמר יחידאה היא לאו למימר דלא ספירא לן כוותיה אלא
לאשמעינן דרבי אלעזר כרבי שמעון ספירא ליה כרבנן אבל
כשאמורא אומר דבר מדעתו לפסוק הלכתא היתר או איסור או דין
ומקשי ליה ממתני' ומשני יחידאה היא לא ספירא לן כי היכא משנה
דלאמורא סמכין וכמ"ד האמורא לית הלכתא כמתני' דמי:
מתני'

דלעולם (ב) ונראה לר"י דה"פ מי יימר דאתו לרשותו שזכה דודאי
לא יצאו לעולם לרשותו ואמאי מועלין זמנה שצמחין והלא אין כח צידו להקדישן כיון שלא צאו לרשותו ומשני צצאין דרך חצרו לצור ודרך
שצובו לשוץ צורה כה צבור ושובך לזכות צמס וציונים לזורך הקדש: וי"ו"ה הבאים דרך שובכו לשובך.
תימה לרשב"א דאין יכול להקדישן הקדש גמור שימעלו בהן והלא אינו זוכה בהן וזכה גמורה דק"ל (ג) בהנזקין (גיטין דף נט) דאין בהן
גזל אלא מפני דרכי שלום ואומר רבינו יצחק דצב"ים ואפרוחים וזכין מן המורה: ור"ב א"עור סבר כר"מ דאמר אדם מקנה
דבר שלא בא לעולם. תימא דלא חשיב רבי אלעזר צצבי שמעון צפ' האומר צקדושין (דף סג: ושם) דלאמר אצ"י ר"א צן יעקב ור"מ
ורבי כולו ספירא ליה אדם מקנה דשלצ"ל ופריך נמי התם וליחשוב נמי רבי יהודה הנשיא ור"ע ומשני להו ונראה לרשב"א דדוקא
מסנהו פריך מרבי יהודה הנשיא משום דהוכר דאוחר גופא צצותה צציתא גופא שהוכר ר"מ ומרבי עקיבא פריך משום שהיה רבו של רבי אלעזר
צן יעקב ומסתמא ר' אלעזר צן יעקב מר"ע רבו שמיעא ליה דלאמר צצמות (דף ג'). רבי כר"מ ור"מ כרבי אלעזר צצ"ן ור"א צצ"ן כר"ע:
הא

ואי בשדה ואילן אמאי מחליף. הא כ"ע מודו דמכר אילן מכר
פירותיו (א) דצבור ושובך ודאי הו"ל פלוגתא אס מכר מה
שצמחו כדאמר לקמן (ב) אבל בשדה ואילן ד"ה מועלין בו ובמה
שבתוכו. הוה מצי למימר ד"ה מועלין צו ולא זמנה שצמחו למ"ד אין
מעילה צגידולין (ג) ומיהו הא לא מצי
למימר דצין צוה צין צוה פליגי צבור
ושובך ושדה ואילן צהקדישין ריקנין (ד)
ונתמלאו לפי מה שמפרש ר"י צסמון
דאין צידו להקדיש דבר שלא בא
לעולם אס לא שזוכה צהן תחלה
ומיהו הוה מצי למימר דפליגי אס
יקדשו פירות האילן והשדה אס יצאו
לרשותו אבל לא ניחא ליה למימר
דפליגי אלא צבור ושובך דוקא דומיא
דסיפא: אימור דשמעינן צ"ה
לרבי מאיר כגון פירות דקל כו'.
תימה מיהא ששמעינן לר"מ דלאמר
אדם מקנה דבר שלא בא לעולם
היינו מדתנא האומר לאשה הרי את
מקודשת לי לאחר שאשתמחר כו' דלאמר
ר"מ מקודשת דלאמר צהאשה רבה
(גיטות דף ג'). והווא לא עבידי דאתו
דמי יודע דישמחרנו רבו ומפרש
רבינו שמואל דמיייר שהצטיחו רבו
לשמחרו דלאמר צס"פ ארצעה אחין
(שם דף ג'). דשמעה מצבי מרה ורבי"ן
מפרש דכל הנהו עבידי דאתו כגון
חציו עבד וחציו צן חורין ושפחה נמי
חציה שפחה וחציה צת חורין ונהגו
צה מנהג הפקר שטיפין את רבה
לעשותה צת חורין דלאמרי' צבצב

על צצמתו (שם דף טו). ולאחר שימות צעלין ואחתינן צגוססין (א)
ושיחלוץ לן דמייך דמנחות חליצה קודמת למנחות ציוס א"ג צחוללת ולא
ממייצמת וקשה דלאמר צפ' אע"פ (כמנחות דף נג: מה) המותר ר"מ אומר
הקדש ומפרש גמ' דקדוש לאחר מיתה קאמר דלאמר ר"מ מקדיש
דבר שלא בא לעולם אע"ג דלא עבידי דאתו שמתות היא קודם
הבעל ולא אפשר לאוקומי צגוססת שהרי עושה מלאכה כדמתן הרי
זו עושה ואוכלת ו"ל צחולה וזקנה (ב) וה"י חליעור מפליר"א אומר
דכיון שהגוף צעולם אלא שאינו ראוי לקנין כמו כל הנך חשוב כמו
עבידי דאתו (ג) ומותר דקדוש אע"פ שאינו צעולם ולא עבידי דאתי שמתות
האשה קודם מ"מ כיון שהמותר מיהו עבידי דאתי חשוב הוא כאלו
צעולם כבר ואס היה צעולם לא הוי צעיןן שיהא זה עבידי דאתי
שמתות היא לפני הבעל וא"ת והא דפריך הכא מי יימר דאתו הא
לא צעיןן דעבידי דאתו דצבר צישנו צעולם והמים הן צעולם ו"ל
הא לא חשיב צעולם כיון דליתנהו קמן (ד) עוד י"ל דפירות דקל וכולוהו
דליכא צהו אלא מי יימר אחר חשיב עבידי דאתו וצפרק המפקיד
(ב"מ דף ג'): ושם) לא חשיב כפל עבידי דאתי משום דליכא טובא מי
יימר דלאמר התם מי יימר דמייגנצא ואת"ל דמייגנצא מי יימר דמשכתה
גנצא ואת"ל דמשכתה גנצא דלמא מודה ומיפטר אבל קשה מהן
דהכא אע"ג דליכא אלא חד מי יימר לא חשיב ליוני שוץ ולמי
הבור עבידי דאתו (ה) ומיהו צלאו הכי קשיא לר"י אמאי לא חשיב להו
עבידי דאתו כמו פירות דקל שהרי אורחא דמילתא הוא שמתמלא
שוץ יונים וכן הבור מתמלא מים כשהגשמים יורדין שלא היו שומים
צכל א"י אלא מי גשמים ועוד קשה דמשמע אי הוו עבידי דאתו הוה
ניחא ליה אכתי תקשי ליה היאך המים והיונים קדושים אפי' אדם
מקדיש דבר שלא בא לעולם שהרי מכח חצרו של הקדש אינס קדושים
דאין חצר להקדש כדפרישית לעיל ומכח מה שמקדיש נמי אין
קדושים דהיאך יכול להקדיש דבר שלעולם לא יצא צרשותו ולא יזכה צו לעולם (ו) ונראה לר"י דה"פ מי יימר דאתו לרשותו שזכה דודאי
לא יצאו לעולם לרשותו ואמאי מועלין זמנה שצמחין והלא אין כח צידו להקדישן כיון שלא צאו לרשותו ומשני צצאין דרך חצרו לצור ודרך
שצובו לשוץ צורה כה צבור ושובך לזכות צמס וציונים לזורך הקדש: וי"ו"ה הבאים דרך שובכו לשובך.
תימה לרשב"א דאין יכול להקדישן הקדש גמור שימעלו בהן והלא אינו זוכה בהן וזכה גמורה דק"ל (ג) בהנזקין (גיטין דף נט) דאין בהן
גזל אלא מפני דרכי שלום ואומר רבינו יצחק דצב"ים ואפרוחים וזכין מן המורה: ור"ב א"עור סבר כר"מ דאמר אדם מקנה
דבר שלא בא לעולם. תימא דלא חשיב רבי אלעזר צצבי שמעון צפ' האומר צקדושין (דף סג: ושם) דלאמר אצ"י ר"א צן יעקב ור"מ
ורבי כולו ספירא ליה אדם מקנה דשלצ"ל ופריך נמי התם וליחשוב נמי רבי יהודה הנשיא ור"ע ומשני להו ונראה לרשב"א דדוקא
מסנהו פריך מרבי יהודה הנשיא משום דהוכר דאוחר גופא צצותה צציתא גופא שהוכר ר"מ ומרבי עקיבא פריך משום שהיה רבו של רבי אלעזר
צן יעקב ומסתמא ר' אלעזר צן יעקב מר"ע רבו שמיעא ליה דלאמר צצמות (דף ג'). רבי כר"מ ור"מ כרבי אלעזר צצ"ן ור"א צצ"ן כר"ע:
הא

דלעולם (ב) ונראה לר"י דה"פ מי יימר דאתו לרשותו שזכה דודאי
לא יצאו לעולם לרשותו ואמאי מועלין זמנה שצמחין והלא אין כח צידו להקדישן כיון שלא צאו לרשותו ומשני צצאין דרך חצרו לצור ודרך
שצובו לשוץ צורה כה צבור ושובך לזכות צמס וציונים לזורך הקדש: וי"ו"ה הבאים דרך שובכו לשובך.
תימה לרשב"א דאין יכול להקדישן הקדש גמור שימעלו בהן והלא אינו זוכה בהן וזכה גמורה דק"ל (ג) בהנזקין (גיטין דף נט) דאין בהן
גזל אלא מפני דרכי שלום ואומר רבינו יצחק דצב"ים ואפרוחים וזכין מן המורה: ור"ב א"עור סבר כר"מ דאמר אדם מקנה
דבר שלא בא לעולם. תימא דלא חשיב רבי אלעזר צצבי שמעון צפ' האומר צקדושין (דף סג: ושם) דלאמר אצ"י ר"א צן יעקב ור"מ
ורבי כולו ספירא ליה אדם מקנה דשלצ"ל ופריך נמי התם וליחשוב נמי רבי יהודה הנשיא ור"ע ומשני להו ונראה לרשב"א דדוקא
מסנהו פריך מרבי יהודה הנשיא משום דהוכר דאוחר גופא צצותה צציתא גופא שהוכר ר"מ ומרבי עקיבא פריך משום שהיה רבו של רבי אלעזר
צן יעקב ומסתמא ר' אלעזר צן יעקב מר"ע רבו שמיעא ליה דלאמר צצמות (דף ג'). רבי כר"מ ור"מ כרבי אלעזר צצ"ן ור"א צצ"ן כר"ע:
הא